

AZ UNIÓ KÜLÜGYI ÉS
BIZTONSÁGPOLITIKAI
FŐKÉPVISELŐJE

Brüsszel, 2021.2.9.
JOIN(2021) 2 final

**KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ
EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

Megújított partnerség a déli szomszédsággal

Új program a földözi-tengeri térség számára

{SWD(2021) 23 final}

Bevezetés

Huszonöt évvel ezelőtt az Európai Unió és a dél-mediterrán partnerek¹ elkötelezték magukat amellelt, hogy a Földközi-tenger medencéjét a párbeszéd, a tapasztalatcsere és az együttműködés térségévé alakítják, garantálva a békét, a stabilitást és a jólétet. A barcelonai nyilatkozat 25. évfordulója emlékeztet bennünket arra, hogy a **megerősített mediterrán partnerség változatlanul stratégiai fontosságú az Európai Unió számára**, mivel a régió továbbra is olyan kihívásokkal néz szembe, amelyek – különösen az arab tavasz után tíz évvel – közös választ igényelnek. Együtt cselekedve és fokozódó egymásrautaltságunkat elismerve, a közös kihívásokat a partnerség szellemében mindannyiunk közös érdekét szolgáló lehetőségekké fogjuk alakítani.

Az európai szomszédságpolitika keretében illeszkedő **ezen közös közlemény** e célból **a földközi-tengeri térségre vonatkozó új, ambiciózus és innovatív programra** tesz javaslatot, amely első ízben mozgósítja a teljes uniós eszköztárat, és használja ki a zöld és digitális kettős átállásban rejlő egyedülálló lehetőségeket együttműködésünk újraindítása és közös régióink kiaknázatlan lehetőségeinek valóra váltása érdekében. **A Covid19-járványt követő helyreállítás perspektívája ritka lehetőséget kínál Európának és a mediterrán térségnek**, hogy elkötelezzék magukat egy közös és emberközpontú program és az annak végrehajtásához szükséges intézkedések mellett.

A dél-mediterrán térség – nagyrészt globális tendenciákból eredő – kormányzási, társadalmi-gazdasági, éghajlati, környezeti és biztonsági kihívásokkal küzd, amelyek sürgetővé teszik az EU és a déli szomszédság partnerállamainak közös fellépését. Az elhúzódó konfliktusok továbbra is borzalmas emberi szenvedést okoznak, sokakat kényszerítenek a lakóhelyük elhagyására, egész társadalmak gazdasági és társadalmi kilátásait veszélyeztetik, különösen a nagyszámú menekültet befogadó országokban, és felerősítik a térségért folytatott geopolitikai versengést és a külső beavatkozást. Túlságosan is sokan teszik kockára az életüket azért, hogy irreguláris módon eljussanak az EU-ba, táptalajt biztosítva ezzel a kegyetlen és bűnözésen alapuló embercsempészetnek, amely destabilizálja a helyi közösségeket. A terrorizmus, a szervezett bűnözés és a korrupció által jelentett fenyegetés továbbra is akadályozza a stabilizációt és a jólét megteremtését. A déli szomszédság gazdasági növekedése nem tart lépést a demográfiai növekedéssel.² A régióban a világon az egyik legalacsonyabb szintű a gazdasági integráció³. A természeti erőforrások nem fenntartható felhasználása és az éghajlatváltozás⁴ veszélyezteti a víz-, az élelmiszer- és az energiaellátást, gyorsítja az elsivatagosodást és a biológiai sokféleség csökkenését,

¹ Algéria, Egyiptom, Izrael, Jordánia, Libanon, Líbia, Marokkó, Palesztina, Szíria és Tunézia. A Palesztina megnevezés nem értelmezhető a palesztin állam elismeréseként és nem érinti az egyes tagállamok e kérdésre vonatkozó álláspontját.

² Az egy főre jutó GDP átlaga a 2020-as uniós adat nyolcadát sem éri el ([Az európai szomszédságpolitikában részt vevő országokra vonatkozó statisztikák, 2020. évi kiadás, Eurostat](#)).

³ Az országok teljes kereskedelmének csupán töredéke a régióon belüli kereskedelem, amely a régióba irányuló export mindössze 5,9 %-át teszi ki – <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/euro-mediterranean-partnership/>

⁴ Az éghajlatváltozással és a környezeti változással foglalkozó mediterrán szakértők jelentése – [az első mediterrán értékelő jelentés](#) – szerint a térség felmelegedése 20 %-kal gyorsabb a világ többi részénél.

valamint sokak életét és megélhetését fenyegeti. Továbbra is jelentős egyenlőtlenségek mutatkoznak gazdasági téren és a nemek között, a kormányok pedig nehezen tudnak megfelelni a fiatalok reményeinek.

E kihívások kezelésének sürgősségét még hangsúlyosabbá tette a Covid19-világjárvány, amely könyörtelenül rámutatott a közös sebezhetőségekre és egymásrautaltságunkra. A **földközi-tengeri térségre vonatkozó új program** a válsághelyzet során azonosított új együttműködési területeket is felölel, és lehetőséget nyújt arra, hogy új partnerségeket alakítsunk ki a zöld és digitális átállás stratégiai prioritásaival kapcsolatban, ugyanis a program azon a meggyőződésen alapul, hogy a fenntartható jólétet és rezilienciát csak a földközi-tengeri térség egészére kiterjedő szilárd partnerséggel lehet kialakítani. Partnerségünk a közös értékeken és a párbeszéden alapul majd, valamint közös társadalmi-gazdasági és politikai programunk előrevitelére épül, ideértve az olyan területeken végrehajtott reformokat is, mint a kormányzás és a jogállamiság, a makrogazdasági stabilitás és az üzleti környezet. **Az új program célja a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend,⁵ a Párizsi Megállapodás és az európai zöld megállapodás⁶ elveihez igazodó, környezetbarát, digitális, reziliens és méltányos helyreállítás.**

Ez a közlemény azt a célt tűzi ki, hogy az elkövetkező években méltányosabb, jobban gyarapodó és befogadóbb társadalmakat alakítsunk ki az emberek, különösen a fiatalok érdekében.

A mostani lendületet kihasználva ez a közlemény az alábbiakban határozza meg **partnerségünk főbb irányait:**

- A **„déli szomszédokra vonatkozó gazdasági és beruházási terv”** hozzájárul a **tartós társadalmi-gazdasági helyreállítás ösztönzéséhez**, a fenntartható fejlődés előmozdításához, a régió strukturális egyensúlytalanságainak kezeléséhez, **valamint a régió gazdasági lehetőségeinek kihasználásához**. A terv konkrét kiemelt kezdeményezéseket tartalmaz a prioritást jelentő ágazatokban. Célja, hogy növelje a régió vonzerejét a befektetők számára. Törekedni fogunk arra, hogy stratégiai együttműködést alakítsunk ki a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel, különösen az Európai Beruházási Bankkal (EBB), az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal (EBRD), a Világbankkal, a Nemzetközi Valutaalappal, valamint a régióbeli bankokkal és a magánszektorral. E kezdeményezések sikeréhez elengedhetetlenül fontos az elkötelezettség megújítása az inkluzív társadalmi-gazdasági reformok – különösen az üzleti környezet reformjainak – végrehajtása, illetve a fenntartható gazdasági növekedés és a hosszú távú stratégiával alátámasztott, a stabilitást előtérbe helyező makrogazdasági politikák támogatása iránt.

A gazdasági és beruházási terv indikatív jellegű és nem fed le minden területet, hanem a szakpolitikai és a politikai kérdésekben elért eredményektől, valamint a partnerországok

⁵ [70/1. ENSZ-határozat A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend.](#)

⁶ „Az európai zöld megállapodás” [\(COM\(2019\) 640\)](#)

közötti kétoldalú kapcsolatoktól függően változhat. A következő többéves pénzügyi keret szerinti vonatkozó jogalapok hatálybalépése esetén és a programozási folyamat kimenetelének megelőlegezése nélkül, a Bizottság a 2021 és 2027 közötti időszakban mintegy **7 milliárd EUR** mozgósítását javasolja a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (NDICI)⁷ keretében. Ez a támogatás magában foglalja az EFFA+ garanciatartalékot és a Szomszédsági Beruházási Platform keretében történő vegyes finanszírozást, ami akár **30 milliárd EUR** magán- és állami beruházást mobilizálását is elősegítheti a déli szomszédságban.

- **Összefogás az éghajlatváltozás elleni küzdelem, a károsanyag-kibocsátás csökkentése, az erőforrások fenntartható felhasználása és a zöld átállás felgyorsítása érdekében.** Olyan hosszú távú forgatókönyvekre kell felkészülnünk, amelyekben az új, karbonszegény energiaforrások fokozatosan felváltják a fosszilis tüzelőanyagokat. E célból a Bizottság az európai zöld megállapodás kulcselemeire, például a hidrogénstratégiára⁸ építve olyan átfogó kezdeményezéseket javasol majd a partnerországoknak, amelyek előmozdítják a klímasemleges, karbonszegény és megújuló energiát. Elsőbbséget fog élvezni az energiahatékonyságba, a megújuló energiába és kiemelten a zöld hidrogén előállításába irányuló beruházások – többek között megfelelő szabályozási és pénzügyi ösztönzőkkel történő – bátorítása, valamint a villamosenergia-piacok és -hálózatok regionális integrációja. Ez elősegíti a földközi-tengeri térség közös értékeinek megőrzését, ami mindenkinek hasznára válik. Megerősítjük alkalmazkodási intézkedéseinket, különösen az olyan érzékeny kulcságazatokban, mint a mezőgazdaság és a vízügy, és ezáltal segítjük partnereinket az éghajlatváltozással szembeni rezilienciájuk növelésében.
- **Megújult elkötelezettség a jogállamiság, az emberi és alapvető jogok, a demokrácia és a jó kormányzás iránt,** amelyek a stabil, méltányos, befogadó és virágzó, a sokszínűséget tiszteletben tartó és toleráns társadalmak alapfeltételei. Az emberi jogok tiszteletben tartása, beleértve a szociális és munkavállalói jogokat, a nemek közötti egyenlőséget és a gyermekek jogait, erősíti a polgárok bizalmát. A jogállamiság, valamint a jogokat védő és az egyenlőtlenségek ellen küzdő, szilárd intézmények az emberi és gazdasági fejlődést szolgálják: hozzájárulnak a biztonságos és kiszámítható üzleti környezethez, elősegítik a közvetlen külföldi beruházások bevonását, növelik a gazdasági rezilienciát, valamint felveszik a küzdelmet a szegénység és az egyenlőtlenségek ellen. A demokratikus kormányzás, valamint a felelős államok, az elszámoltatható intézmények és a korrupció elleni küzdelem rendszerei tovább erősítik ezt az elkötelezettséget. Az intolerancia, a rasszizmus, a homofóbia, az antiszemitizmus és a muszlimellenes gyűlölet, valamint az idegengyűlölet egyéb formáinak megnyilvánulásaival szembeni fellépés, továbbá a kisebbségek védelme továbbra is közös prioritás kell, hogy legyen az egész térségben. Kiemelt figyelmet fogunk fordítani a nők társadalomban és gazdaságban betöltött szerepének előmozdítására.

⁷ Mindez a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz létrehozásáról szóló rendelettervezet végleges elfogadásától függ.

⁸ „Hidrogénstratégia a klímasemleges Európáért” (COM(2020) 301)

- **A kényszerű lakóhelyelhagyás és az irreguláris migráció kihívásainak együttes kezelése, valamint a jogszerű migráció előnyeinek hatékony és eredményes kiaknázása, testreszabott és kölcsönösen előnyös partnerségekkel, a migránsok és menekültek jogainak védelme az új európai migrációs és menekültügyi paktumnak megfelelően⁹.** Ez kulcsfontosságú Európa és a dél-mediterrán térség számára, ahol a migrációs áramlások a befogadó társadalmakat és a tranzitországokat egyaránt érintik. A gazdaságélénkítési és beruházási terv által – különösen a nők és a fiatalok számára – teremtett lehetőségek és munkahelyek szintén hozzájárulnak a migrációs nyomást kiváltó tényezők visszaszorításához. Kritikus fontosságú, hogy partnerekként működjünk együtt.
- **A földközi-tengeri térségre vonatkozó program hatékony végrehajtásának előfeltétele az uniós tagállamok közötti egység és szolidaritás iránti megújult elkötelezettség, valamint kölcsönös és közös elkötelezettség és közös fellépések kialakítása a déli szomszédságbeli partnerekkel.** Ez érvényes a konfliktusrendezésre és a közös biztonsági problémák megoldására irányuló erőfeszítésekre, valamint a gazdasági és az ágazati együttműködésre is. A tagállamok maradéktalan elkötelezettsége különösen fontos. Diplomáciai hálózataik, nagy múltú biztonsági és fejlesztési együttműködésük, valamint a magánszektor mozgósítására való képességük nélkülözhetetlen lesz az e közleményben foglalt ambiciózus célok eléréséhez. Ezen összefogás elérése érdekében javasoljuk a szakpolitikai és a politikai párbeszéd jelentős megerősítését a földközi-tengeri térségben. Az Unió a Mediterrán Térségért (UMT) központi szerepvállalásával folytatjuk a regionális együttműködés fokozására irányuló erőfeszítéseket, valamint a szubregionális és régióközi együttműködés támogatását, különösen az afrikai partnerek viszonylatában¹⁰. Az EU készen áll arra is, hogy megvizsgálja **a partnerországok közötti** további regionális, szubregionális vagy **háromoldalú együttműködés és közös kezdeményezések** lehetőségét, többek között annak fényében, hogy **a közelmúltban Izrael és több arab ország között helyreálltak a kapcsolatok.**

A megújított mediterrán partnerség és az azt kísérő gazdaságélénkítési és beruházási terv lehetővé teszi az EU és déli szomszédságbeli partnerei számára a közös térségünket napjainkban érintő nagyszámú kihívás kezelését.

A földközi-tengeri térségre vonatkozó új menetrend számos intézkedést javasol az alábbi kiemelt szakpolitika-területeken:

- 1) Humán fejlődés, jó kormányzás és jogállamiság
- 2) A reziliencia fokozása, a jólét megteremtése és a digitális átállásban rejlő lehetőségek megragadása
- 3) Béke és biztonság
- 4) Migráció és mobilitás
- 5) Zöld átállás: az éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia, az energiaügy és a környezetvédelem

⁹ „Az új migrációs és menekültügyi paktum” [COM\(2020\) 609](#).

¹⁰ Az Afrika egészére irányuló megközelítés szellemében és „Az Afrikával kapcsolatos átfogó stratégia felé” című közös közleménynek [JOIN\(2020\) 4](#) megfelelően.

1. Humán fejlődés, jó kormányzás és jogállamiság

Humán fejlődés

A humán fejlődésre koncentráló megközelítés a programunk egyik kulcseleme. E megközelítés célja az, hogy az emberek életét a gazdasági dimenzióon túlmenően is javítsa a szabadságaik és jogaik garantálásával, lehetőségeik bővítésével, valamint reziliens, méltányos befogadó és cselekvőképes társadalmak előmozdításával.

Egészségügy

Az emberhez méltó élet legfontosabb feltétele az egészség. A Covid19-világjárvány kihívások elé állította az egészségbiztonsági rendszereket és az egészségügyi ellátórendszereket, valamint súlyos csapást mért a gazdaságokra és egész társadalmakra. Az EU-nak és partnereinknek is le kell vonniuk a Covid19-válság tanulságait **az egészségügyi rendszerek és a szociális védelmi rendszerek megerősítése, a felkészültség és a reagálási képességek javítása érdekében.** Az EU gyors és jelentős támogatást és segítséget nyújtott a legkiszolgáltatottabbakat és a veszélyeztetett helyzetben lévőket – köztük a fiatalokat és a nőket – sújtó válság aránytalan terheinek enyhítésére, és továbbra is ezt fogja tenni¹¹. **Az oltóanyagok globális közjavak, az oltás pedig világszerte segít véget vetni a világjárványnak.** Az EU továbbra is támogatni fogja a COVAX-eszközt, beleértve egy körülbelül 100 millió adagból álló humanitárius puffer létrehozását. Az „Európa együtt” (Team Europe) kezdeményezés szellemében az EU mostanáig 853 millió EUR-t mozgósított a COVAX támogatására, és továbbra is elkötelezett a COVAX iránt, amely az alacsony és közepes jövedelmű országok biztonságos és hatékony oltóanyagokhoz való méltányos és tisztességes hozzáféréseinek biztosítását célzó globális kezdeményezés. Ezen túlmenően, az uniós oltóanyag-stratégia tapasztalataira építve a Bizottság készen áll egy uniós oltóanyag-megosztási mechanizmus létrehozására is. Ez biztosítaná az EU által beszerzett 2,3 milliárd adag bizonyos részéhez való hozzáférés megosztását, különös tekintettel a déli szomszédságra, valamint a Nyugat-Balkánra, keleti szomszédságunkra és Afrikára. A mechanizmus elsősorban az egészségügyi dolgozókra, valamint a humanitárius szükségletekre helyezi a hangsúlyt. Ezt a munkát „hulladékmentesen” kell elvégezni, amihez a kedvezményezett országoknak kellően felkészülteknek kell lenniük.

Önálló fiatalok

A fiatalokba és a gyermekekbe való befektetésnek együttműködésünk egyik leglényegesebb céljának kell lennie. A fiataloknak a változás katalizátoraiként történő szerepvállaláshoz segítése, részvétele és bevonása alapvetően fontos a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend prioritásainak megvalósításához. Javasoljuk egyrészt i. annak támogatását, hogy az ifjúság kérdése az összes nemzeti szakpolitikában hangsúlyos szerepet kapjon, másrészt azt, hogy ii. segítsük partnereinket az oktatási rendszereik

¹¹ A Covid19-járvány kitörését követően több mint 2,3 milliárd EUR összegű támogatási csomagot mozgósítottunk az uniós költségvetésből a déli szomszédság számára.

irányításának javításában, harmadrészt pedig azt, hogy iii. tekintsük prioritásnak az iskolai lemorzsolódás, a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok, a strukturális munkaerőhiány, a lehetőségek hiánya, az ifjúsági munkanélküliség, és az agyelszívás mögötti strukturális okok kezelését. A szakpolitikai területek közötti hatékony koordináció és – többek között az ifjúsági szervezetekkel kialakított – partnerségek nélkülözhetetlenek a minőségi foglalkoztatás, valamint az oktatási és képzési lehetőségek kiszélesítése szempontjából. Együtt kell működnünk az emberek közötti kapcsolatok bővítésében, mivel ez sikeres együttműködési terület, amely kézzelfogható eredményeket és előnyöket hozhat mindenkinek. Ehhez mindenképp szükség van arra, hogy az uniós programok és a releváns európai hálózatokat megnyíljanak déli partnereink előtt, és megkönnyítsük számukra azok igénybevételét. Ezzel függ össze, hogy a Földközi-tenger déli térsége az Erasmus+ program keretében továbbra is kiemelt régió lesz. A 2021 és 2027 közötti időszakban az Erasmus+ keretében új kapacitásépítési lehetőségek nyílnak meg a fiatalok számára **a szakoktatás és szakképzés, a sport és a digitális oktatás, valamint az ifjúságpolitika terén**. Az EU törekedni fog arra, hogy jobban szétterítse a régióban az Erasmus+ előnyeit, és fokozza a Kreatív Európa program forrásainak igénybevételét annak érdekében, hogy a lehető legjobban kiaknázhassák a régió fiataljainak kreativitását. Javítani kell a konfliktusok által érintett és azok miatt lakóhelyüket elhagyni kényszerült gyermekeknek szóló gyermekvédelmi programokat és pszichoszociális támogatást, különös tekintettel az oktatáshoz és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférésre.

Jó kormányzás és jogállamiság

A jó kormányzás, valamint az emberi jogok, az alapvető szabadságjogok, a demokratikus intézmények és a jogállamiság tisztelete az EU alapelvei, amelyek a Barcelonai Nyilatkozat elfogadása óta partnerségünknek és közös kötelezettségvállalásainknak is szerves részét képezik. Emellett a jó kormányzás, a jogállamiság és az emberi – köztük a szociális és munkavállalói – jogok, a szociális párbeszéd és az igazságszolgáltatáshoz való egyenlő hozzáférés előmozdítják a békét, az inkluzív jólétet és a stabilitást. Ezek képezik a tisztességes munkahelyek, a méltányos és inkluzív növekedés, a hosszú távú fenntarthatóság és a beruházások alapját.

Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó 2020–2024-es uniós cselekvési tervvel összhangban¹² az EU fokozott együttműködést alakít ki a partnerekkel, hogy előmozdítsa az emberi jogok, a jogállamiság és a demokratikus értékek tiszteletben tartását. A bírósági és az ügyészségi rendszer függetlensége és elszámoltathatósága alapvető fontosságú az emberi jogi jogsértések, a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelemhez, valamint ahhoz, hogy az állami intézmények betartsák a jogszabályokat, a polgárok pedig élhessenek a jogaikkal. A polgári közigazgatás és az igazságszolgáltatás fenntartható strukturális reformja csökkenteni fogja az egyenlőtlenséget és előmozdítja a gazdasági növekedést. A rendszerek és szolgáltatások digitalizációja során érvényesítendő ember- és felhasználó-központú szemlélet fokozza majd az állam hatékonyságát és növelni fogja az intézményekbe vetett bizalmat. Az

¹² „Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó 2020–2024-es uniós cselekvési terv” (JOIN(2020) 5).

internet és a közösségi média működésének szabályozását demokratikus elveknek kell vezérelniük. Az EU továbbra is együttműködik a partnerországokkal annak érdekében, hogy gondoskodjon a **magánélethez és az adatvédelemhez** való alapvető jogok magas szintű védelméről, valamint hogy előmozdítsa az uniós és nemzetközi adatvédelmi normákhoz való további közeledést, ezzel is segítve a kereskedelmet és a bűnüldözési együttműködést.

Az NDICI-ben körvonalazott, a szomszédsági régió ösztönzésére épülő megközelítés¹³ alapján további pénzügyi támogatást fogunk nyújtani azoknak az országoknak, amelyek komoly ambícióról tesznek tanúbizonyságot, többek között a kormányzási és a jogállamisági reformok végrehajtása terén. A támogatás szintje ahhoz igazodik majd, hogy az egyes partnerek tiszteletben tarták-e kötelezettségvállalásaikat, továbbá hogy – a közös értékekre és a reformok előrehaladására figyelemmel – milyen mértékben hajtják végre azokat, különösen a kormányzás és a jogállamiság terén.

Az EU pénzügyi érdekeinek védelme érdekében elengedhetetlen, hogy a déli partnerek hatékony, visszatartó erejű és arányos büntetőjogi szankciókkal sújtsák a csalást, a korrupciót, a pénzmosást és a hűtlen kezelést, és e tekintetben hatékony és eredményes együttműködést alakítsanak ki az Európai Csalás Elleni Hivatallal. A kölcsönös jogsegélyről szóló nemzetközi megállapodásokban részes déli partnereknek el kell fogadniuk, hogy az említett megállapodások végrehajtása tekintetében az Európai Ügyészség az abban részt vevő uniós tagállamok illetékes hatósága¹⁴.

A jogállamiság kultúráját az EU a civil társadalom és az üzleti világ szoros bevonásával is szeretné előmozdítani. A civil társadalmi szervezetek és a szociális partnerek szervezetei továbbra is nagyon fontos közvetítő szerepet játszanak az uniós együttműködés alakításában és nyomon követésében. Az EU folytatni fogja a civil társadalmi szervezetek és az emberijog-védők megerősítésére irányuló konkrét kezdeményezéseket. A nemek közötti egyenlőség nem csupán egyetemesen elismert emberi jog, hanem a jóléthez, a gazdasági növekedéshez, a gyarapodáshoz, a jó kormányzáshoz, a békéhez és a biztonsághoz is elengedhetetlen. Olyan terület, ahol fokoznunk kell az erőfeszítéseinket, többek között úgy, hogy a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó harmadik uniós cselekvési tervvel¹⁵ összhangban az összes együttműködési programban és célzott fellépésben általánosan érvényesítjük a nemek közötti egyenlőséget. Támogatni fogjuk a nők jogainak védelmét, valamint a társadalmi-gazdasági, polgári és politikai szerepvállalásukra irányuló kezdeményezéseket.

A fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel (UNCRPD) összhangban az EU továbbra is együttműködik partnereinkkel a fogyatékosággal élő személyek jogainak maradéktalan érvényesítése érdekében.

Cselekvési területek: Az emberi jogok, a jogállamiság, a demokrácia és a jó

¹³ NDICI-rendelet, 17. cikk.

¹⁴ Az Európai Ügyészség és a déli partnerek közötti együttműködést munkamegállapodások megkötésével is elő kell segíteni.

¹⁵ „A nemek közötti egyenlőségre vonatkozó III. uniós cselekvési terv” (JOIN (2020)17).

kormányzás, valamint a nemek közötti egyenlőség előmozdítása, a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség és a civil társadalom támogatása

- A vonatkozó jogalkotási és intézményi reformok továbbfejlesztése az emberi jogok és a jó kormányzás területén
- Modern, hatékony és elszámoltatható közintézmények és közpolitikák előmozdítása, beleértve a választási megfigyelést és segítségnyújtást, valamint a mindenki számára előnyös, független igazságszolgáltatási rendszereket, amelyek védik a gyanúsítottak jogait, támogatják a bűncselekmények áldozatait és előmozdítják a börtönkörülmények javítását
- A megkülönböztetés valamennyi formája elleni intézkedések támogatása¹⁶
- A nemzetközi szociális és munkavállalói jogok, valamint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) által meghatározott nemzetközi munkaügyi normák előmozdítása
- A nők és a fiatalok (köztük a gyermekek) gazdasági helyzetének javítása, a döntéshozatalban való aktív részvételük ösztönzése
- A nőkkel és lányokkal szembeni erőszak, többek között a konfliktushelyzetekhez kapcsolódó szexuális és nemi alapú erőszak felszámolására irányuló intézkedések előmozdítása
- Kapacitásépítés a civil társadalmi szervezetek számára, beleértve a digitális és a zöld átállás támogatását
- A szilárd és független felügyeleti hatóságok által érvényesített horizontális szabályokon alapuló korszerű adatvédelmi keretek kialakításának támogatása. A vonatkozó nemzetközi egyezmények megerősítésének és végrehajtásának előmozdítása

Cselekvési területek: A humán fejlődés, az egészségügy, valamint az ifjúsággal, oktatással, készségekkel és kultúrával kapcsolatos együttműködés erősítése

- Az egészségügyi ellátórendszerek világjárványokra való felkészültségének és reagálási képességének támogatása
- Részvétel például a következő uniós programokban: Erasmus+, Marie Skłodowska-Curie-cselekvések a Horizont Európa keretében, Kreatív Európa program, valamint a megfelelő európai hálózatok
- Együttműködés és tapasztalatcsere az innovációs erőfeszítések segítségével kapcsolatban, valamint támogatás az intelligens szakosodási stratégiák kidolgozásához
- Együttműködés a digitális oktatás terén a 2021 és 2027 közötti időszakra szóló digitális oktatási cselekvési terv keretében
- Együttműködés helyi „szakértelmi ökoszisztémák” kialakítása és az átképzés fokozása érdekében a szakképzési kiválósági központok platformjain, köztük az Európai Képzési Alapítvány (ETF) kiválósági hálózatán keresztül
- Együttműködés az Európai Képzési Alapítvány támogatásával a készségigények

¹⁶ Ideértve a nemet, fajt vagy etnikai származást, vallást vagy meggyőződést, fogyatékosságot, életkort vagy szexuális irányultságot alapulókat is.

előrejelzése, valamint a készségeknek és stratégiáknak az egész életen át tartó tanulást szem előtt tartó kidolgozása és fejlesztése terén, a szakképzés, a készségfejlesztés és a kapacitásfejlesztés érdekében, beleértve a zöld munkahelyekhez és a zöld gazdasághoz szükséges készségeket is

- Az integrált megközelítéseknek és az illetékes (oktatási, foglalkoztatási, egészségügyi, kulturális és szociális védelmi) minisztériumok kapacitásfejlesztésének a támogatása a fiatalokat és a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalokat (NEET-fiatalokat) megcélzó szolgáltatások hozzáférhetőségének és minőségének javítása érdekében
- Az uniós ifjúsági garancia program által inspirált kezdeményezések bővítése

2. A reziliencia fokozása, a jólét növelése és a digitális átállásban rejlő lehetőségek megragadása

A Covid19-világjárvány a földközi-tengeri térség összes gazdaságára hatással volt: elmélyítette a strukturális gazdasági egyensúlyhiányokat¹⁷, és rávilágított arra, hogy inkluzív, reziliens, fenntartható és összekapcsolt gazdaságokra van szükség. Az erőfeszítéseknek mindenkire ki kell terjedniük, és lehetővé kell tenniük az országoknak, hogy kihasználják a fenntartható növekedést gyorsító tendenciákat, többek között a zöld és a digitális kettős átállást.

Reziliens gazdaságok

A társadalmi-gazdasági reziliencia megerősítése a jövőben is az együttműködés egyik kiemelt prioritása kell, hogy maradjon. Ez magában foglalja azt, hogy gazdasági puffereket alakítunk ki a jövőbeli sokkhatások kivédésére, és kezeljük a fizetési mérleggel kapcsolatos kihívásokat, például a fenntarthatatlan adósságdinamikát. A konkrét feltételek teljesítésén alapuló makroszintű pénzügyi támogatás, valamint az államháztartási gazdálkodásra és a hazai jövedelmek mozgósítására vonatkozó stratégiák végrehajtásához – főként költségvetés-támogatás¹⁸ formájában – nyújtott célzott támogatás segíti majd a költségvetési mozgástér¹⁹ és a pénzügyi igazságosság növelésére irányuló erőfeszítéseket.

Ha a régióban intenzívebben használnák az eurót, az megerősítené az EU-val fenntartott kapcsolatokat, és elősegítené a gazdasági és pénzügyi stabilitást. Jobb összhangot biztosítana

¹⁷ A járvány megfékezésére irányuló intézkedések, amelyek korlátozták a közlekedést és a gazdasági tevékenységet, széles körben éreztetik hatásukat és elmélyítették az egyenlőtlenségeket, különösen a fiatalok és a legsebezhetőbbek esetében. A munkanélküliség ugyanis növekszik, miközben a növekedés, a kereskedelmi forgalom, a közvetlen külföldi tőkebefektetések és a kivándorlók általi hazautalások összege csökken. A világjárvány államháztartásra gyakorolt hatása meghúszította a költségvetési konszolidációs erőfeszítéseket, és nagy nyomás alá helyezte a szociális védelmi rendszereket.

¹⁸ A déli szomszédság a jelenlegi globális uniós költségvetés-támogatási portfólió közel 25 %-át teszi ki.

¹⁹ Általános meghatározás szerint a költségvetési mozgástér az, amely lehetővé teszi egy kormányzatnak, hogy az államháztartás fenntarthatóságának veszélyeztetése nélkül biztosítson forrásokat közcélokra.

a régió fő kereskedelmi és befektetési partnereivel, és diverzifikálná a fizetések, a kereskedelem és a kockázatkezelés során alkalmazott devizakombinációt.

Alapvetően fontos az üzleti klíma javítása iránti elkötelezettség megújítása²⁰ a helyi és a nemzetközi magánszektorbeli szereplők bizalmának elnyerése, a befektetők vonzása és a kereskedelem fokozása érdekében. Az egyes országok politikai gazdasági dinamikáját figyelembe véve meg kell állapodnunk azokról a kiemelt területekről, ahol alaposan kidolgozott, mérhető és megvalósítható reformokat kell végrehajtani. Ezekről a kiemelt területekről a partnerségi prioritásokban vagy azokkal egyenértékű szakpolitikai dokumentumokban kell megállapodni. Az EU a tagállamokkal együttműködve a partnerek elkötelezettségétől függően fogja támogatni az e területeken kidolgozott gazdasági és kormányzási reformok koherens és eredményes megvalósítását.

A helyi szintű társadalmi-gazdasági fenntarthatóságot előmozdító kezdeményezések is hozzájárulhatnak a nemzeti rendszerek megerősítéséhez. Intenzívebb szakpolitikai párbeszédünknek²¹ a közszféra és a magánszféra közötti párbeszéd elmélyítését is ösztönöznie kell.

Fenntartható gazdaságok

A gazdasági diverzifikáció fontos, különösen az olyan országokban, amelyek nagymértékben függenek a gazdasági sokkhatásoknak kitett ágazatoktól. Az EU és partnerei együtt fognak működni a zöld és digitális gazdaság növekedésének kihasználása érdekében, összhangban az Unió a Mediterrán Térségért (UMT) ágazati párbeszédei során meghatározott célkitűzésekkel. A kék gazdaságban rejlő potenciált²² is koherens módon bele kell illeszteni a gazdasági fejlesztés tervezésébe, a szociális gazdaság mellett. Az embereket és a bolygót a középpontba helyező üzleti modelljének köszönhetően a szociális gazdaság lehetőséget nyújt számos társadalmi kihívás kezelésére és társadalmunk rezilienciájának fokozására válsághelyzetek idején.

Emellett **hangsúlyt kap a nyitott stratégiai autonómia és a globális értékláncok világhálóját követő szerkezetátalakítása,** ami új lehetőségeket teremthet az ipari ellátási láncok további integrálására az EU és déli szomszédai között. A Bizottság iparstratégiájában²³ kidolgozott, ökoszisztéma-alapú megközelítés²⁴ szintén elősegíthet

²⁰ A Világbank 2019-es „Doing Business” jelentése szerint a közel-keleti és észak-afrikai térség regionális átlaga 100-ból 58,30 (ezzel a 112. helyen áll).

²¹ Az ágazati reformok teljesítésére vonatkozó szerződésekkel (Sector Reform Performance Contract) elősegített reformokra vonatkozó szakpolitikai párbeszédrel mérsékelhetők az uniós pénzügyi támogatással járó kockázatok; e párbeszéd során szinergiákra fogunk törekedni a kiegészítő eszközökkel, például a vegyes finanszírozással és a beruházásokkal.

²² Az erőfeszítések során áttekintik majd az Unió a Mediterrán Térségért fenntartható kék gazdaságról szóló miniszteri nyilatkozatát (2021. február 2.), és a nyugat-mediterrán térség kék gazdaságának fenntartható fejlesztésére irányuló kezdeményezés (WestMED kezdeményezés) keretében végzett munkát: <https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2021/02/Declaration-UfM-Blue-Economy-EN-1.pdf>.

²³ „Új európai iparstratégia” (COM(2020) 102).

diverzifikációs törekvéseket és minden szempontból előnyös kezdeményezéseket a piaci integráció, a szabályozási konvergencia és a pénzügyi kirekesztés felszámolása terén. A gazdasági fejlődést a déli szomszédságon belüli ipari klaszterek is segíthetik azáltal, hogy a vállalkozásokat összekötik a globális és regionális értékláncokkal, csökkentik a kkv-k elszigeteltségét, előmozdítják az innovációt, valamint több kereskedelmet és beruházást generálnak.

A magánszektor, különösen a kkv-k támogatása szintén jelentős szerephez fog jutni²⁵. Az EU-nak és partnereinek együtt kell működniük annak érdekében, hogy támogassák a vállalkozói létet és annak ökoszisztémáit, így a szociális és a szövetkezeti jellegű vállalkozásokat, valamint az induló innovatív vállalkozásokat az ötlet megszületésétől kezdve egészen az éretté válásig. A diaszpórákban rejlő lehetőségeket aktívabban ki lehetne használni a kompetenciák, a know-how és a technológiák átadása, valamint az EU és a déli szomszédságbeli partnerek közötti üzleti kapcsolatok kialakításának elősegítése érdekében.

A régióbeli kkv-k finanszírozási hiánya nagymértékben hátráltatja a fejlődésüket. A menekültekre is kiterjesztendő forráshoz jutást illetően, szándékunkban áll együttműködni a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel a pénzügyi kirekesztés felszámolását célzó átfogó megközelítés kialakítása érdekében, beleértve a mikrofinanszírozást, szociális vállalkozások finanszírozását, valamint új pénzügyi eszközök, többek között kockázati tőke, üzleti angyalok és hatásfinanszírozás használatát is.

A kutatás és az innováció páratlan mértékben segítheti bármely előremutató szakpolitikai célkitűzés megvalósítását. A kutatás és az innováció fokozása, beleértve a Horizont Európa keretprogramhoz²⁶ való társulást is, reziliensebb és inkluzívabb növekedést, valamint fenntartható foglalkoztatási lehetőségek megteremtését eredményezi. A tudásalapú társadalom és gazdaság megteremtése érdekében fokozni fogjuk a sikeres együttműködést a konnektivitás emberi dimenziójával, többek között az innovációval és a tudománnyal kapcsolatban.

Összekapcsolt gazdaságok

A földközi-tengeri térség megfelelő humán tőkével rendelkezik ahhoz, hogy kiaknázza a digitális transzformáció előnyeit, és versenyezzen a globális digitális gazdasággal.

A digitális transzformációra irányuló törekvések támogatása érdekében azt javasoljuk, hogy a munkánkat az alábbi négy pillér köré szervezzük: i. kormányzás, szakpolitika és szabályozási keretek; ii. az infrastruktúra fejlesztése és a fokozott, megfizethető és biztonságos konnektivitáshoz való egyetemes hozzáférés támogatása; iii. digitális jártasság, készségek és vállalkozói készség; és iv. digitális szolgáltatások. A cél az innovatív digitális transzformáció fellendítése különböző platformok és szakpolitikák – többek között az e-kormányzat, az e-

²⁴ Ezek az ökoszisztémák az értékláncok valamennyi szereplőjét magukban foglalják: a legkisebb induló innovatív vállalkozásoktól a legnagyobb vállalatokig, a tudományos élettől a kutatásig, a szolgáltatóktól a beszállítóig.

²⁵ A térségben a kkv-k az összes hivatalos foglalkoztatott több mint 2/3-át adják.

²⁶ A Horizont Európa továbbra is támogatja a nemzetközi együttműködést az Unióbeli és az Unió kívüli kutatók és vállalkozások között, többek között a tudománydiplomácia keretében.

egészségügy, a kultúrához és a kulturális örökséghez való digitális hozzáférés, valamint az oktatásban használt digitális készségek – kialakításának ösztönzésével, gondoskodva egyúttal a technológiák etikus használatáról az Európai Unió Alapjogi Chartájával összhangban. Javasoljuk továbbá jobb digitális összeköttetések kialakítását a földközi-tengeri térség egészében, és a gazdasági integráció elősegítését.

A kereskedelem és a beruházások nélkülözhetetlenek a térségben rejlő potenciál kibontakoztatásához. A versenyképesség fokozása érdekében javasoljuk, hogy kezeljük prioritásként a nem vámjellegű akadályok és a kereskedelmi költségek csökkentését. A kereskedelem elősegítése, a befektetői bizalom erősítése, valamint a protekcionizmus és a kereskedelmi korlátozások újjáéledésének elkerülése érdekében a már meglévő multilaterális, regionális és bilaterális megállapodások teljes körű végrehajtására és a bennük foglaltak teljesítésére kell összpontosítani. A társulási megállapodások meglévő hálózatára, valamint a Marokkóval és Tunéziával folyamatban lévő, mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásra irányuló tárgyalásokra építve javasoljuk párbeszédet indítását annak feltérképezése céljából, hogy a partnereknek milyen érdekeik fűződnek az EU-val fenntartott kereskedelmi és beruházási kapcsolataik korszerűsítéséhez, többek között olyan területeken, mint a beruházáskönnyítés, a fenntartható fejlődés, a szolgáltatások és adott esetben a mezőgazdaság, hogy jobban hozzáigazítsák azokat a jelen kihívásaihoz.

A **szubregionális, regionális és kontinensszintű lehetőségek** kiaknázása elősegítheti a gazdasági diverzifikációt és az integráció elmélyítését. Elő kell segíteni, hogy valamennyi dél-mediterrán ország jóváhagyja a pán-euromediterrán preferenciális származási szabályokról szóló regionális egyezmény felülvizsgálatát. A célzott kontinentális értékláncok kialakításának előmozdítása és a fenntartható beruházások támogatása érdekében aktívan fel fogjuk tárni, hogy milyen szinergiákat lehet kialakítani a szubszaharai Afrikával, különösen az Afrikai Kontinentális Szabadkereskedelmi Térség (AfCFTA) és az egységes afrikai légiközlekedési piac (SAATM) kialakításának kontextusában.

A közlekedés a dél-mediterrán térség fejlesztését támogató szakpolitikák és eszközök egyik kulcseleme, amint azt a fenntartható és intelligens mobilitási stratégia is kiemeli²⁷. Meg kell ragadnunk a lehetőséget **a szabályok és szabványok interoperabilitásának megteremtésével a közlekedési infrastruktúrák összekapcsolására**. Elsőbbséget kell biztosítani a Transzmediterrán Közlekedési Hálózat gyors fejlesztésének, valamint a mediterrán térségre vonatkozó regionális közlekedési cselekvési terv (RTAP) keretében közösen meghatározott és a folyamatban lévő műszaki együttműködéssel támogatott közlekedéspolitikai reformcélkitűzéseknek. A regionális infrastruktúrára és a vámügyi együttműködési kapcsolatokra egyaránt kiterjedő logisztika szintén fontos része lesz a kereskedelemösztönző támogatási kezdeményezéseinknek. A világgúrral kapcsolatos együttműködés továbbra is támogató szerepet fog játszani, különösen a Galileóhoz való ingyenes és nyitott hozzáférés kihasználására irányuló közös fellépések, és az európai geostacionárius navigációs lefedési szolgáltatás (EGNOS) kiterjesztése révén.

²⁷ „Fenntartható és intelligens mobilitási stratégia” (COM(2020) 789).

Inkluzív gazdaságok

A földközi-tengeri térségre vonatkozó új program keretében azt javasoljuk, hogy – az Unió a Mediterrán Térségért (UMT) foglalkoztatásra és munkavállalásra vonatkozó ágazati párbeszédében²⁸ meghatározott célkitűzéseknek megfelelően – a társadalmi és területi egyenlőtlenségek enyhítése érdekében működünk együtt az olyan rendszerek és helyreállítási stratégiák támogatásában, amelyek i. előmozdítják az egyenlő esélyeket és eredményeket, és ii. prioritásként kezelik a szociális partnerek közötti párbeszédet, a szociális védelmet és a társadalmi befogadást.

Hatalmas eredményeket érhetünk el, ha az agyelszívás megelőzésével és mindenki számára tisztességes munkalehetőségek biztosításával²⁹, valamint a nők munkaerőpiaci részvételének és gazdasági szerepvállalásának növelésével a hazájukban teremtünk perspektívát a fiataloknak. Ennek kell a leglényegesebbnek lennie a társadalmi-gazdasági reformok és a beruházási kezdeményezések kidolgozásakor és végrehajtásakor. Ezenkívül kiemelt figyelmet kell szentelnünk annak is, hogy az informális gazdaság³⁰ milyen hatást gyakorol az emberek jólétére és a partnerek államháztartására, valamint támogatnunk kell a készségekkel kapcsolatos, mindenkire kiterjedő szakpolitikákat, szem előtt tartva a gazdaság kifehérítésének elősegítését is.

Cselekvési területek: Az inkluzív, reziliens, fenntartható és összekapcsolt gazdaságok támogatása

- Társfinanszírozás a partnerek állami helyreállítási alapjai által finanszírozott fenntartható beruházásokhoz az EFFA+ keretében
- A beruházási klímára és üzleti környezetre összpontosító közös reformmátrixok kialakítása és támogatása
- Olyan kezdeményezések támogatása, amelyek – a jó kormányzás elveivel összhangban – segítik a partnereket abban, hogy egyes kiválasztott ágazatokban vonzóvá tegyék és fenntartsák az értéklánc diverzifikálásának lehetőségeit
- A partnerek ösztönzése az addisz-abebai adózási kezdeményezéshez³¹ való csatlakozásra
- A zöld, a kék és a szociális gazdaság támogatásának fokozása innovatív pénzügyi eszközökkel (például hatásfinanszírozással) és megfelelő szabályozási ökoszisztémák kialakításával.
- A kkv-politikák végrehajtásának támogatása, amelyhez az európai kisvállalkozói

²⁸ Az Unió a Mediterrán Térségért foglalkoztatási és munkaügyi minisztereinek [miniszteri nyilatkozata](#), Cascais, 2019. április.

²⁹ Az ILO becslései szerint 2019 utolsó negyedévéhez viszonyítva 2020 második negyedévében 17 millió teljes munkaidős állás szűnt meg.

³⁰ Az informális gazdaságból a formális gazdaságba való átmenetről szóló 204. sz. ILO-ajánlás szerint az „informális gazdaság” magában foglal minden olyan, munkavállalók és gazdasági egységek által végzett gazdasági tevékenységet, melyeket – jogilag vagy a gyakorlatban – egyáltalán nem vagy nem kielégítő mértékben szabályoz hivatalos megállapodás.

³¹ [Az addisz-abebai adózási kezdeményezés \(Addis Tax Initiative, ATI\)](#) egy számos érdekelt felet tömörítő partnerség, amelynek célja a hazai bevételek mozgósításának fokozása a partnerországokban.

intézkedéscsomag elvei és a 2020. márciusi „Kkv-stratégia a fenntartható és digitális Európáért” című közlemény³² szolgálnak iránymutatásul

- A jól működő szociális párbeszéd támogatása minden releváns szinten
- Technikai támogatás a pénzügyi integráció előmozdítása érdekében, különös tekintettel a digitális fizetésekre és a kkv-k digitális jártasságára, különösen a vidéki térségekben
- Részvétel a Horizont Európa uniós keretprogramban
- A szociális gazdaság támogatásának általános érvényesítése a regionális és kétoldalú programokban, beleértve a megfelelő jogi és szakpolitikai keretek kialakításának támogatását, az intézményi kapacitás megerősítését és az egymástól való tanulás lehetővé tételét is
- Working to support regulatory convergence in the field of telecommunications, as well electronic identification and trust services, and frameworks for the protection of personal and free flow of non-personal data Modernising the trade and investment relations with partners interested in closer integration with the EU, especially in areas such as investment facilitation, services, sustainable development, and agriculture
- A régió Afrikai Kontinentális Szabadkereskedelmi Térségbe (AfCFTA) való integrációjának támogatása célzott kontinentális értékláncok létrehozásának ösztönzése érdekében
- A mindenütt elérhető és nagy sávszélességű távközlési infrastruktúra rendelkezésre állását javító beruházások társfinanszírozása Az 5G eszköztárra vonatkozó uniós elvek³³ alkalmazása a hálózatbiztonság garantálása érdekében
- A transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) külső dimenzióját alkotó jövőbeli transzmediterrán közlekedési hálózat (TMN-T) indikatív térképeinek elfogadására irányuló erőfeszítések fokozása, párhuzamosan a hálózattal kapcsolatos projektek rangsorolásával, valamint hozzájárulás a szubszaharai Afrika, Észak-Afrika és Európa összekapcsolásához
- A szabályozási konvergencia támogatása euromediterrán közlekedési projektekkel az összes közlekedési területen, összhangba a 2021–2027-es regionális közlekedési cselekvési tervvel
- A fenntartható turizmus fejlesztésének támogatása

3. Béke és biztonság

A földközi-tengeri térség elhúzódó konfliktusai jelentősen akadályozzák a politikai stabilitást és a fenntartható fejlődést. Az emberek védelméhez és boldogulásuk elősegítéséhez

³² „Kkv-stratégia a fenntartható és digitális Európáért” (COM(2020) 103).

³³ „Az 5G biztonságos kiépítése az EU-ban – Az uniós eszköztár végrehajtása” (COM(2020) 50). Az 5G eszköztárról szóló közleményével az EU elkötelezte magát a széles sávú infrastruktúra biztonságos kiépítését biztosító eszköztár elveinek végrehajtása iránt, nemcsak az EU-ban, hanem az uniós finanszírozást felhasználó valamennyi külső projektben, többek között az EBB-hez hasonló nemzetközi pénzügyi szervezeteken közreműködésével is.

elsődlegesen fontosak azok a közös erőfeszítések, amelyek a konfliktusok megelőzésére és megoldására, a biztonsági együttműködés előmozdítására, a konfliktusok következményeinek enyhítésére és kiváltó okainak kezelésére irányulnak.

Az EU a maga részéről már most is a térség legfőbb humanitárius és fejlesztési segélyezője, a humanitárius segítségnyújtás, a fejlesztés és a béke hármasságának megközelítésének alkalmazásával pedig az eszközök széles skáláját tudja felvonultatni. Emellett közös biztonság- és védelempolitikai (KBVP) misszióival és műveleteivel, a közvetítéssel és a stabilizációs intézkedésekkel, valamint a korlátozó intézkedésekkel az EU egyben **biztonságsszolgáltató** is. Az Uniónak az is hitelességet kölcsönöz, hogy következetes álláspontot képvisel a nemzetközi jog tiszteletben tartásának fontosságával kapcsolatban. Megbízható partnerként az EU egyedülálló helyzetben van ahhoz, hogy a stratégiai kérdésekről folytatott párbeszéd érdekében egy asztalhoz ültesse a konfliktusban álló feleket, a nemzetközi és regionális partnereket, valamint az érdekelt feleket (például a humanitárius fejlesztésben és a békeépítésben részt vevő szereplőket), csökkentse a feszültségeket és hozzájáruljon a konfliktusok megoldására irányuló erőfeszítésekhez. Számos déli partner sürgeti a fokozott uniós szerepvállalást és az elhúzódó konfliktusok megoldására és hatásuk kezelésére irányuló közös erőfeszítéseket. A tapasztalatok azt mutatják, hogy egy ilyen összehozó és diplomáciai szerep csak akkor tölthető be eredményesen, ha az EU egységes, és két- és többoldalú szinten egyaránt képes egységesen fellépni és megszólalni. Ezért kulcsfontosságú – a legmagasabb szinten is – az uniós tagállamok szerepvállalása, akár csak a Földközi-tenger térségében folytatott megerősített és intenzív politikai párbeszéd a bizalomépítés, a feszültségek csökkentése és a konfliktusok megoldásának elősegítése érdekében.

Ennek alapján az EU-nak és tagállamainak, valamint partnereinek meg kell újítaniuk a közéleti békefolyamat rendezésére irányuló erőfeszítéseiket. E tekintetben az EU törekedni fog arra, hogy bátorítsa és erősítse az Izrael és néhány arab ország között a közelmúltban létrejött diplomáciai kapcsolatokat annak érdekében, hogy javítsa a nemzetközileg elfogadott paramétereken, valamint a regionális békén és biztonságon alapuló, tárgyalásokon alapuló kétállami megoldás kilátásait. A szíriai konferenciák összehívójaként az EU-nak és a déli partnereknek az ENSZ által vezetett erőfeszítések támogatása érdekében fokozniuk kell a pusztító és immár évtizedes szíriai konfliktus megoldására irányuló erőfeszítéseiket. Emellett továbbra is támogatniuk kell Libanon saját erőfeszítéseit, amelyek hazai gazdasági, társadalmi és politikai válságának megoldására irányulnak. Az EU-nak és partnereinek szorosabban együtt kell működniük a Száhel-övezet békéjével, stabilitásával és fejlődésével kapcsolatos kihívások kezelésében. Az Uniónak és déli szomszédainak emellett erőteljesebben kell támogatniuk az arra irányuló erőfeszítéseket is, hogy az ENSZ által vezetett folyamat keretében megoldást találjanak a Nyugat-Szahara kérdésére. Szintén prioritás, hogy a régóta tartó líbiai válságra fenntartható és inkluzív politikai megoldást sikerüljön találni. Az EU továbbra is aktívan részt fog venni az ENSZ által vezetett berlini folyamatban és azt – többek között az IRINI katonai művelettel operatív szinten is – támogatni fogja. Meg fogja vizsgálni a tűzszünet végrehajtásának lehetséges további támogatását, és segíteni fogja az ország alkotmányos és választási folyamatát, valamint a

hosszú távú stabilizációt. A régiót sújtó válságok megoldásának keresése során az EU továbbra is támogatni fogja az ENSZ erőfeszítéseit, és együtt fog működni a regionális szereplőkkel és szervezetekkel, különösen az Arab Ligával, az Afrikai Unióval (AU) és az érintett szubregionális csoportokkal³⁴. A Földközi-tenger keleti térségében az EU támogatni fogja a nemzetközi jogon alapuló békés párbeszédet, többek között egy, multilaterális megoldásokat igénylő problémákkal foglalkozó többoldalú konferenciával. Az EU-nak és a déli szomszédai partnereknek a tágabb régió stabilitásának és biztonságának megőrzésében is konstruktívan együtt kell működniük.

A multilaterális rendszer jelentős kihívásokkal küzd egy olyan időszakban, amikor a legtöbb kérdés többoldalú megoldást igényel. **Az EU-nak és déli partnereinek közös érdeke egy olyan helyreállított, szabályokon alapuló multilaterális rendszer támogatása, amelynek középpontjában az ENSZ áll.** Együtt kell működnünk és meg kell erősítenünk a kooperációt a többoldalú fórumokon, leginkább a béke és biztonság, a globális kérdések, a szabályokon alapuló kereskedelem, a jogállamiság, az emberi jogok, a gyermekvédelem és a jó kormányzás terén, valamint az ENSZ „nők, béke és biztonság” (WPS), valamint „ifjúság, béke és biztonság” (YPS) elnevezésű menetrendjében.

Rendkívüli kihívást jelentenek az olyan jelentős biztonsági fenyegetések, mint a **terrorizmus, a hibrid fenyegetések, valamint a kiberbűnözés és a szervezett bűnözés** (többek között az illegális tűzfegyverek kereskedelme, a kábítószer-kereskedelem és a pénzmosás): ezek csak közös erőfeszítésekkel kezelhetők.

A **terrorizmus és finanszírozása, a radikalizálódás, az erőszakos szélsőséges és a külföldi terrorista harcosok** jelensége a Földközi-tenger mindkét partján előfordul, és gyakran összekapcsolódik. A közelmúltban elkövetett támadások rávilágítottak arra, hogy a terrorizmus elleni küzdelemről folytatott magas szintű stratégiai párbeszédünket el kell mélyíteni. A meglévő – különösen a bűnüldözéssel kapcsolatos – együttműködésre építve fokoznunk kell a radikalizálódás megelőzésére irányuló erőfeszítéseinket, többek között a vallások és kultúrák közötti párbeszéd elmélyítését, valamint a kapacitásépítést az erőszakos szélsőséges, az online toborzás, az online terrorista tartalmak terjesztésének megelőzése, továbbá a kulturális örökség illegális kereskedelme elleni küzdelem terén. A nemzetközi együttműködés továbbra is alapvető fontosságú, az EU pedig készen áll arra, hogy fokozza a technikai segítségnyújtást, többek között a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemben mutatkozó hiányosságok tekintetében, valamint a térségben található legfontosabb küldöttségein dolgozó szakértői hálózata közreműködésével.

A digitalizáció ugyan komoly lehetőségeket kínál, ám egyúttal új fenyegetések előtt is utat nyit, ideértve a kritikus infrastruktúrák fokozott sebezhetőségét is (pl. energia, közlekedés, banki szolgáltatások és egészségügy). Együtt kell működnünk a kibereziliencia – többek között a dezinformáció és a befolyásoló műveletek elleni – kiépítése, a bevált gyakorlatok megosztása, a kiberbiztonsági szakértők képzése és az innovatív eszközök által

³⁴ Ennek során az EU építhet az EU–ENSZ válságkezelési partnerségre, az Arab Ligával folytatott párbeszédére és együttműködésére, az ENSZ–EU–AU partnerségre, és a békéről, a biztonságról és a kormányzásról szóló EU–AU egyetértési megállapodásnak megfelelően is folytathat együttműködést.

kínált bűnüldözési lehetőségek feltárása érdekében, teljes mértékben tiszteletben tartva az emberi jogokat és a polgári szabadságjogokat. Együtt kell működnünk a kiberfenyegetések elleni együttműködés fokozása érdekében, ehhez pedig teljes mértékben ki kell használnunk a meglévő nemzetközi kereteket, például az Európa Tanács Budapesti Egyezményét.

A klíma- és energiadiplomáciáról szóló 2021-es tanácsi következtetésekkel összhangban az EU meg fogja erősíteni és általánosan érvényesíteni fogja – többek között az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra és a katasztrófakockázatok csökkentésére irányuló fellépés fokozása, valamint az ENSZ-szel és a regionális szervezetekkel való együttműködés révén – az **éghajlatváltozás, a biztonság és a védelem közötti összefüggésekre** irányuló munkát.

Javasoljuk továbbá, hogy a **biztonsági unióra vonatkozó uniós stratégiában**³⁵ meghatározott eszközöket használják fel a bűnüldöző, az igazságügyi és a polgári hatóságok kapacitásának és együttműködésének megerősítésére is. Emellett tovább kell erősíteni a vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris (CBRN) kockázatcsökkentés, valamint a polgári védelem és a katasztrófakockázat-kezelés terén folytatott együttműködést.

Meg kell erősíteni az EU és a partnerországok közötti bűnüldözési és igazságügyi együttműködést a megfelelő uniós ügynökségek (Europol, Cefpol, Frontex, a Kábítószer és Kábítószerfüggőség Európai Megfigyelőközpontja, Eurojust) segítségével is, többek között együttműködési megállapodások megtárgyalásával az EU és a déli szomszédság országai között. Az EU-nak tehát együtt kell működnie a déli partnerekkel annak érdekében, hogy bűnüldözési és igazságszolgáltatási rendszereik megfeleljenek a magas szintű adatvédelmi normáknak és tiszteletben tartsák az emberi jogokat.

Polgári ügyekben jobb igazságügyi együttműködésre van szükség a szerződések végrehajtásának javítása, valamint a gyermekek jogellenes külföldre vitele, a gyermekvédelem és a tartási kötelezettségek kezelése érdekében. A régióban prioritást kell élveznie a hágai nemzetközi magánjogi egyezményekhez³⁶ való csatlakozásnak és azok megfelelő végrehajtásának.

Az EU javasolja a szomszédos országokkal fennálló, biztonsági partnerségének továbbfejlesztését, valamint az operatív együttműködés erősítését, többek között a tengeri védelem és a parti őrségek közötti együttműködés terén. Az ilyen partnerségeknek testre szabottnak kell lenniük, meg kell felelniük az adott felek szükségleteinek, a konkrét eredmények garantálása érdekében pedig magas szintű politikai támogatást kell élvezniük. Cooperation with regional and international organisations is also vital, including with NATO in the framework of the Warsaw and Brussels Joint Declarations.³⁷

³⁵ „A biztonsági unióra vonatkozó uniós stratégia” (COM(2020) 605).

³⁶ <https://www.hcch.net/en/home/>

³⁷ https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133163.htm

https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_156626.htm

Cselekvési területek: Együttműködés a béke, valamint a konfliktusmegoldás és - megelőzés terén

- Az EU és tagállamai, valamint a déli partnerek közötti politikai párbeszéd elmélyítése és intenzívebbé tétele, valamint az EU stratégiai partnereinek bevonása a régió belüli konfliktusok megoldására és a feszültségek csökkentésére irányuló közös erőfeszítések fokozása érdekében, valamennyi eszköz integrált módon történő felhasználásával a regionális stabilitás és biztonság érdekében
- Beruházás a radikalizálódás elleni küzdelemmel, a konfliktusrendezéssel és a stabilizációval kapcsolatos megelőző tevékenységbe a konfliktusok és válságok integrált megközelítése révén, a konfliktusfolyamat valamennyi szakaszában fellépve
- Reziliencia biztosítása a humanitárius, fejlesztési, békére és biztonságra irányuló erőfeszítések jobb összekapcsolásával
- Amennyiben kölcsönösen előnyös, részvétel KBVP-missziókban és -műveletekben például részvételi keretmegállapodások alkalmazásával
- A nők és a fiatalok béketeremtésben betöltött szerepének megerősítése, összhangban a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos menetrend regionális és nemzetközi szintű végrehajtása iránti uniós politikai kötelezettségvállalással

Cselekvési területek: Biztonsági együttműködés

- A terrorizmus elleni küzdelemmel és a biztonsággal kapcsolatos párbeszéd – többek között a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni együttműködés – fokozása, valamint a vonatkozó nemzetközi egyezmények megerősítésének és végrehajtásának ösztönzése
- Az együttműködés megerősítése a terrorizmus elleni küzdelem, a radikalizálódás megelőzése és leküzdése, valamint a szervezett bűnözés, a tiltott tűzfegyverek és kábítószer elleni küzdelem terén
- A „CT Inflow”, az Euromed Police, az „EU4 Monitoring Drugs”, az EuroMed Justice és a CyberSouth programok gyors végrehajtása
- Az uniós CBRN-kockázatcsökkentési kiválósági központok továbbfejlesztése, amelyek fontos eszköznek bizonyultak a Covid19-világjárvány, valamint a biztonsági fenyegetések kezelésére irányuló egyéb intézkedések szempontjából
- Az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciával és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos munka fokozása, a megelőző intézkedésekbe való beruházás, valamint a polgári védelemmel és a katasztrófakockázat-kezeléssel kapcsolatos együttműködés megerősítése olyan programokra építve, mint például a PPRD South³⁸
- Együttműködés a partnerországokkal az EU-val folytatott igazságügyi és rendőrségi

³⁸

PPRD South III – Prevention, Preparedness and Response to Natural and Man-Made disasters in Middle East and North Africa Partnership Countries (A természeti és az ember okozta katasztrófák megelőzése, az azokra való felkészültség és reagálás a közel-keleti és észak-afrikai partnerség országokban).

együttműködés megerősítése érdekében, többek között az Európával és az Eurojusttal kötendő együttműködési megállapodásokra irányuló tárgyalásokkal

- A polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés javítása a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia által kidolgozott vonatkozó egyezményekhez való csatlakozás előmozdításával és helyes végrehajtásuk támogatásával

4. Migráció és mobilitás

A migráció olyan globális jelenség, amely közös válaszokat, szolidaritást és globális felelősségmegosztást igényel. Önállóan egyetlen ország sem képes hatékonyan kezelni a migrációt, ideértve az irreguláris migráció jelentette kihívásokat is. Az EU új migrációs és menekültügyi paktumának célja, hogy gyökeres változást érjen el a nemzetközi partnereinkkel folytatott együttműködésünkben. A középpontjában átfogó, testre szabott, kiegyensúlyozott és kölcsönösen előnyös partnerségek állnak. A végső cél az, hogy migrációra csak biztonságos és szabályos módon kerüljön sor, megelőzve a veszélyes utazásokat és elkerülve az emberéletek elvesztését, küzdve a csempészet ellen és megerősítve a migráció irányításával kapcsolatos együttműködést, ugyanakkor nemzetközi védelmet nyújtva a rászorulóknak. Lehetővé kell tenni az országoknak, hogy stabil és kiszámítható társadalmi és gazdasági jövőt kínáljanak, amely – különösen az az ott élő fiataloknak – valódi lehetőségeket nyújt. Az EU aktívan fog munkálkodni az irreguláris migráció és a kényszerű lakóhelyelhagyás kiváltó okainak konfliktusrendezéssel történő kezelésén, és a Covid19 által súlyosbított társadalmi-gazdasági problémák megoldásán.

Az új migrációs és menekültügyi paktum szilárdabb alapot biztosít ahhoz, hogy a migráció és a menekültügy kezelése terén fenntartható és hosszú távú válaszingyintézkedéseket sikerüljön elérni.

Megerősített migrációs partnerségeink a migráció és a menekültügy valamennyi különböző vonatkozását felölelik, és egyaránt figyelembe veszik az EU és a partnerországok érdekeit. Ezek a kérdések ugyanakkor együttműködésünk különböző – politikai, biztonsági és gazdasági – területeibe is beépülnek.

Minden ország sajátos helyzetekkel és saját lehetőségeivel áll szembe. Nincs egyenmegoldás: testre szabott megoldásokra van szükség. Ez – az új migrációs és menekültügyi paktummal összhangban – az EU és az egyes országok közötti átfogó partnerségekben is tükröződni fog.

Az EU továbbra is **védelmet nyújt a rászorulóknak és támogatja a befogadó országokat**, elismerve, hogy egyes dél-mediterrán országok jelentős számú menekültet és migránst fogadnak be.

Az irreguláris migráció mind a régió, mind az EU számára kihívás, többek között azért is, mert tovább növeli a bűnszervezetek gazdasági erejét és destabilizáló befolyását. A megoldás a migráncsempészet elleni közös fellépés. Ennek szellemében az EU és a partnerországok jelentősen **fokozni fogják az emberkereskedelem elleni, valamint a migráncsempészet**

és az emberkereskedelem mögött álló bűnszervezetek elleni közös erőfeszítéseket³⁹. Kulcsfontosságú a **migráció és a menekültügy irányításának** – többek között a határigazgatási kapacitás – megerősítése. Az EU készen áll arra, hogy a partnerek igényeinek megfelelő támogatást nyújtson.

E partnerségek fontos eleme a visszaküldéssel, visszafogadással és fenntartható visszailleszkedéssel kapcsolatos együttműködés fokozása, valamint a visszaküldések hatékonyságának növelése. A partnerségek támogatása érdekében az EU egy átfogó megközelítés részeként az összes vonatkozó uniós szakpolitikát és eszközt mozgósítani fogja. Az önkéntes hazatérés fontossága miatt a Bizottság el fog fogadni egy önkéntes hazatérési és visszailleszkedési stratégiát, és új megközelítéseket fog meghatározni a támogatott önkéntes hazatérési és visszailleszkedési programok kialakítására, előmozdítására és végrehajtására vonatkozóan.

Az EU elkötelezett továbbá az iránt is, hogy – saját és tagállamai hatásköreinek megfelelően – támogassa partnerei viszonylatában a legális migrációt és mobilitást. A menedékkérőknek az EU határain kívülről történő áttelepítése fontos ahhoz, hogy védelmet nyújtsunk a legkiszolgáltatottabb menekülteknek. Együttműködésünk szerves részét képezik majd a tehetséggondozási partnerségek, amelyek célja a legális migráció és a mobilitás előmozdítása a déli szomszédság érintett partnereivel, szem előtt tartva az agyelszívás kockázatait is.

Jobban fel kell tárnai a regionális és multilaterális szintű – többek között a háromoldalú és Dél-Dél – **együttműködés lehetőségeit**, hiszen egyes dél-mediterrán partnerek származási, tranzit- és célországok is. Regionális szinten elő kell mozdítani a vallettai cselekvési terv⁴⁰, valamint a kartúmi⁴¹ és a rabati⁴² folyamatok keretében folytatott együttműködést, beleértve az összes útvonalra kiterjedő migrációkezelési megközelítést is. Ezzel összefüggésben erősíteni kell az ENSZ-szel és a regionális szereplőkkel folytatott háromoldalú együttműködést, többek között a líbiai háromoldalú AU-EU-ENSZ munkacsoport sikeres tapasztalataira építve.

A Bizottság és a főképviselő azt javasolja, hogy a migráció és a mobilitás területén nyújtandó az operatív és pénzügyi támogatáshoz az EU rendelkezésére álló valamennyi eszközt – köztük az uniós ügynökségeket, a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszközt (NDICI)⁴³ és a vonatkozó belső eszközöket is – használják fel.

³⁹ Az embercsempészet elleni küzdelemről szóló, 2020. július 13-i olaszországi konferencián, amelyen az EU és a kulcsfontosságú afrikai partnerek is részt vettek, a partnerek elkötelezték magukat az embercsempészet elleni közös küzdelem mellett.

⁴⁰ <https://www.jvapfollowup.org/jvap/>

⁴¹ <https://www.khartoumprocess.net/>

⁴² <https://www.rabat-process.org/en>

⁴³ Az NDICI 10%-os célt tűz ki a migrációval kapcsolatos intézkedésekre.

Cselekvési területek: A migrációval és a mobilitással kapcsolatos együttműködés erősítése testre szabott, átfogó, kiegyensúlyozott és kölcsönösen előnyös partnerségek alapján

- A partnerek hatékony migráció- és menekültügyi irányítási kapacitásának támogatása, beleértve a határigazgatást, a menekültügyi és migrációs rendszerek valamennyi vonatkozását és a visszafogadási képességeket is
- Célzott támogatás a migránsoknak, a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyeknek és a befogadó közösségeknek szóló társadalmi-gazdasági lehetőségek létrehozásához, többek között a Covid19 utáni helyreállítás keretében, különös tekintettel a marginalizált régiókra
- A hatékony visszaküldéssel és visszafogadással kapcsolatos együttműködés fokozása A támogatott önkéntes hazatérés és a fenntartható visszailleszkedés támogatása az EU-ból, illetve az egyes partnerországok között is
- Az Európába történő jogszerű migráció lehetőségeinek kialakítása az áttelepítésekre és munkavállalói mobilitási programok kialakítására irányuló folyamatos erőfeszítésekkel, különösen tehetséggondozási partnerségek gyors elindításával – teljes mértékben tiszteletben tartva az EU és a tagállamok hatásköreit
- A háromoldalú és a Dél–Dél együttműködési keretek feltérképezése, továbbá a regionális és nemzetközi szereplőkkel folytatott együttműködés erősítése

5. Zöld átállás: az éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia, energiapolitika és környezetvédelem

A déli szomszédság az éghajlatváltozás és a környezetkárosodás hatásai által a világ leginkább érintett területeinek egyike. Ugyanakkor a földközi-tengeri térségben található a világ legjobb nap- és szélenergiáinak egy része, példátlan lehetőségeket kínálva a tiszta energiával kapcsolatos együttműködésre, többek között a hidrogéntermelést is stratégiai prioritásként kezelve. A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend, a Párizsi Megállapodás és a nemzetközileg elfogadott biodiverzitási célok teljes körű végrehajtása alapvetően fontos lesz ahhoz, hogy a régió felkészültebb legyen a jövőbeli rendszerszintű sokkhatásokra. Az európai zöld megállapodás egyedülálló lehetőséget kínál a stratégiai prioritásokkal kapcsolatos együttműködésre. A környezetvédelem, az energiapolitika és az éghajlatváltozással szembeni reziliencia átfogó megerősítése hozzájárulhat az emberi életet és megélhetést fenyegető kockázatok csillapításához, valamint a fenntartható fejlődést, a munkahelyteremtést és a nagy értékű ágazatokra való áttérést is előmozdíthatja.

Zöld növekedés és éghajlat-politika

Az EU és partnerei közösen fognak dolgozni annak érdekében, hogy **fokozzák éghajlatvédelmi törekvéseiket, észszerűsítsék a célokat, áttérjenek a zöld növekedésre, valamint koherens, megvalósítható és mérhető éghajlat-politikai intézkedéseket dolgozzanak ki vagy erősítsenek meg**, összhangban a Párizsi Megállapodás keretében a partnerek nemzetileg meghatározott hozzájárulásaival, a nemzeti alkalmazkodási tervekkel és

az európai zöld megállapodás külső dimenziójával. A következő területek lesznek hangsúlyosak: i. az éghajlatpolitikai és környezetvédelmi irányítás, ennek az államháztartással és a költségvetési kezdeményezésekkel való kapcsolata, valamint a célok nyomon követése; ii. a szén-dioxid-árazási kezdeményezések támogatása; iii. igazgatási kapacitás és célzott technikai segítségnyújtás a jogszabályok végrehajtásához és betartatásához központi és helyi szinten egyaránt; valamint iv. oktatás és tudatosítás a változás motorját jelentő szegmensekben, vagyis magánszektorban és a lakosság körében. A zöld növekedési politikákat és az éghajlatváltozás nyomon követését támogatják a Kopernikusz Föld-megfigyelési program szolgáltatásai és adatai is. Az együttműködés továbbá –környezetbarát multimodális közlekedési megoldások bevezetésével – a fenntartható városi mobilitási tervek végrehajtását is előmozdíthatná a térség városaiban. Ez az erőfeszítés összehangolt és fokozott szakpolitikai párbeszédet⁴⁴ kíván valamennyi érdekelt féllel, többek között a magánszektorral és a civil társadalommal; helyi szinten is. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási kapacitások növelése és a katasztrófakockázatok csökkentése prioritást jelent a régióban. A fókuszban a következő területek lesznek: i. az éghajlatváltozással szembeni reziliencia támogatása, ii. éghajlatváltozási rezilienciavizsgálattal kapcsolatos beruházások, iii. megelőző intézkedésekbe való beruházás, iv. természetalapú megoldások és kockázatkezelési kapacitások.

A **nemzetközi pénzügyi szervezetekkel** és a magánszektorral **való stratégiai együttműködés** elő fogja segíteni egy, a fenntartható növekedést támogató pénzügyi rendszer kialakítását. Emellett a partnerországok fenntartható finanszírozási politikáinak kidolgozásáért felelős hatóságok részvétele is ösztönzést kap, különösen olyan nemzetközi fórumokon, mint a fenntartható finanszírozással foglalkozó nemzetközi platform (IPSF)⁴⁵. Az EU és az IPSF többi tagja megosztja egymással a bevált gyakorlatokat, és koordinálja a környezeti szempontból fenntartható beruházásokkal kapcsolatos erőfeszítéseket, például a zöld taxonómiákat, a környezettel és éghajlattal kapcsolatos közzétételeket, valamint a **zöld pénzügyi termékekre** (köztük a zöldkötvényekre) vonatkozó normákat és címkéket.

Energetikai átmenet és energiabiztonság

Európa és a földközi-tengeri térség egymással összefüggő, egymást kiegészítő és egymáshoz közeledő energiaügyi érdekekkel rendelkezik, amelyeknek prioritása a zöld és méltányos átállás és az energiabiztonság.

A jövőbeni együttműködést **a partnerek különböző adottságaihoz és igényeihez kell igazítani**, és a kiválasztott kiemelt célokra kell összpontosítani: i. a megújuló energia és a tiszta hidrogén előállításának nagymértékű bevezetése, hozzájárulva ahhoz a törekvéshez, hogy 2030-ra legalább 40 gigawatt elektrolizátorkapacitás álljon rendelkezésre az EU

⁴⁴ Például az Unió a Mediterrán Térségért kutatási és innovációs regionális platformja, amely az elkövetkező évekre az éghajlatváltozást és a megújuló energiákat jelölte meg az együttműködés fő prioritásaiként.

⁴⁵ [A fenntartható finanszírozás nemzetközi platformja.](#)

szomszédságában; ii. a villamosenergia-rendszerek szorosabb összekapcsolása⁴⁶; iii. energiahatékonysági erőfeszítések és intézkedések, különös tekintettel az épületekre és háztartási készülékekre; iv. a fosszilis tüzelőanyagok előállításából, szállításából és felhasználásából származó illékony metánkibocsátás kezelésére irányuló politikák, az EU metánstratégiájában meghatározott kerettel összhangban.

Erőforrás-hatékonyság, környezetszennyezés elleni küzdelem és biológiai sokféleség

Tekintettel a városiasodási tendenciákra, a biológiai sokféleség csökkenésére – ideértve az erdőirtást és a talajromlást is –, az élőhelyek eltűnésére és felaprózódására, a növekvő tenger- és talajszennyezésre, valamint az éghajlatváltozásnak az erőforrásokra, különösen a vízhez való hozzáférésre gyakorolt hatására, javasoljuk, hogy összpontosítsunk **a biodiverzitás védelmére és helyreállítására irányuló intézkedésekre**: mind a tengeri és szárazföldi, mind az állati és növényi biológiai sokféleség védelmére és helyreállítására, valamint a **fenntartható vízgazdálkodásra**, ideértve a szennyvíztisztítást, a víz újrafelhasználását és a hatékony vízgazdálkodást is.

A nagymértékű légszennyezés széles körben elterjedt probléma a térségben, különösen a sűrűn városiasodott part menti területeken, ahol az ipari és a közlekedési légköri kibocsátás koncentrálódik, és lerakódik a tengerbe. Ez súlyos hatással van az egészségre, a környezetre és a tengerrel kapcsolatos gazdasági tevékenységekre, köztük a halászatra és az idegenforgalomra is.

A támogató intézkedések közé tartoznak szabályozatlan hulladékártalmatlanítás megelőzésére irányuló tudatosító és oktatási tevékenységek, a fenntartható fogyasztás és termelés előmozdítása, a hulladékot újrahasznosító és biztonságosan ártalmatlanító modern létesítmények fejlesztése, valamint a különböző típusú szennyezések csökkentését, illetve a fenntartható földhasználat-tervezést és -gazdálkodást célzó jogszabályi, adózási és intézményi keretek reformja. Az EU a barcelonai egyezmény keretében továbbra is együttműködik a régió országaival, hogy intézkedéseket hozzanak különösen a tengeri közlekedésből származó kibocsátási szintek csökkentése érdekében azzal a céllal, hogy a Földközi-tengert is kibocsátás-ellenőrzési területté (Emission Control Area) nyilvánítsák.

Fenntartható élelmiszerrendszerek

Az élelmezésbiztonság megerősítése érdekében meg kell szilárdítani az együttműködést a **fenntartható élelmiszerrendszerekre** való átállás – többek között a fenntartható mezőgazdasági és halászati gazdálkodás és a természeti termelési tényezők megőrzése – érdekében. Ez kiterjedhet a mezőgazdasági és a kék gazdasághoz kapcsolódó szakpolitikák kialakításához szükséges technikai szakértelem biztosítására, az agroökológiai gyakorlatok támogatására, valamint az intelligens mezőgazdasági és akvakultúra-koncepciók előmozdítására is. Az Afrikai Kontinentális Szabadkereskedelmi Térség (AfCFTA) és a Földközi-tengeri Általános Halászati Bizottság (GFCM)⁴⁷ halászati és akvakultúra-

⁴⁶ [A villamosenergia-hálózatok összekapcsolására vonatkozó 2020. évi földközi-tengeri főterv](#) 15 lehetséges összekapcsolási projektet határoz meg, és értékeli azok költségeit és hasznát.

⁴⁷ <http://www.fao.org/gfcm/about/>

keretrendszer alapján fokozni kell a piacok regionális integrációjának támogatását, beleértve az élelmiszer-értékláncok kontinentális szintű fejlesztését is.

Cselekvési területek: Zöld átállás: az éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia, környezetvédelem és energiapolitika

- Közös erőfeszítések a célok észszerűsítésére, a zöld növekedés felé való elmozdulásra, valamint a nemzetileg meghatározott hozzájárulásokban és a nemzeti cselekvési tervekben meghatározott koherens, megvalósítható és mérhető éghajlatpolitikai intézkedések kidolgozására vagy megerősítésére regionális és bilaterális szinten egyaránt
- A fenntartható növekedésre és az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciára irányuló beruházásokat támogató pénzügyi rendszer fejlesztését elősegítő stratégiai szerepvállalás megerősítése egy, a fenntartható finanszírozásra vonatkozó regionális kezdeményezéssel, együttműködésben a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel
- A kétoldalú szerepvállalás megerősítése és célzott támogatás a megújuló energiaforrásokba és a tiszta hidrogén termelésébe történő nagy volumenű beruházásokhoz mind a belföldi fogyasztás, mind az export tekintetében A „termelőtől a fogyasztóig” stratégia⁴⁸ célkitűzéseivel összhangban, a fenntartható élelmiszerrendszerek tervezésének, az abba történő beruházásoknak és azok végrehajtásának támogatása a termeléstől a fogyasztásig, különös figyelemmel az élelmiszerbiztonságra, a növény- és állategészségügyre és -jólétre, valamint a regionális élelmezésbiztonságra
- A hulladékgazdálkodásra, többek között az élelmiszer-hulladékra és a tengeri hulladékra vonatkozó kezdeményezések előmozdítása
- A biológiai sokféleség védelmének és helyreállításának támogatása, többek között védett part menti és tengeri területek hatékony és jól irányított hálózatainak létrehozásával
- A kibocsátáscsökkentési erőfeszítések támogatása, különös tekintettel a tengeri és part menti környezetre, a vízre és a levegőre
- A természeti erőforrások fenntartható használatának előmozdítása a körforgásos gazdaságra való átállás megvalósításának alapjaként

Megvalósítás

Az EU a földközi-tengeri térségre vonatkozó új program **hatékony, eredményes, gyors és testre szabott megvalósításához az összes rendelkezésre álló eszközt fel fogja használni. Figyelembe fogja venni a térség sokszínűségét, érdekeit és szükségleteit. Az összes érdekelt féllel folytatott szakpolitikai párbeszéd a jövőben is az együttműködés sarokköve**

⁴⁸ A „termelőtől a fogyasztóig” stratégia (COM(2020) 381).

lesz. Helyi szinten különös figyelmet kell fordítani arra, hogy az együttműködés megfelelő földrajzi eloszlásban fejtse ki a hatását.

Az EU és partnerei közötti folyamatos és előrettekintő párbeszéd **kölcsönösen előnyös partnerséget és közös felelősségviselést** fog biztosítani, figyelembe véve a társadalmi dinamikát, valamint a kihívások és a reformok hatását. Olyan testre szabott, integrált, több ágazatra kiterjedő együttműködési, kereskedelmi és beruházási csomagokra és platformokra fogunk törekedni, amelyek hiteles választ adnak a partnerek és az EU igényeire. **Az uniós pénzügyi támogatás szintje arányos lesz az egyes partnerek törekvéseivel és elkötelezettségével** a közös értékek, a reformprogramok – köztük a kormányzási reformok – és azok végrehajtása iránt.

A jelentősen megerősített politikai párbeszéd **hozzá fog járulni ahhoz, hogy közös egyetértés alakuljon ki a déli szomszédság partnereivel.** E tekintetben a külügyminiszterek és az ágazati miniszterek, valamint a vezető tisztviselők szintjén rendszeres találkozókat javasolunk, az állam-, illetve kormányfők üléseit pedig szükség szerint lehet összehívni. A megerősített koordináció a két- és többoldalú szinten egyaránt az álláspontok jobb összehangolását fogja eredményezni.

A regionális, szubregionális és régiók közötti együttműködés fokozására irányuló erőfeszítések szintén folytatódnak. Az Unió a Mediterrán Térségért továbbra is nélkülözhetetlen szerepet tölt be. Ezenkívül a szubregionális együttműködés is igazodott a földközi-tengeri és azon túli különböző alrégiók sajátosságaihoz. A hatékony megközelítésekhez továbbá szélesebb körű együttműködés szükséges a szomszédos országokkal és régiókkal. Ezért fontos a régióközi dimenzió. Fokoznunk kell az Észak- és a szubszaharai Afrika közötti együttműködést, többek között az EU-val folytatott háromoldalú együttműködés keretében is. Meg kell erősíteni továbbá a koherenciát az EU észak-afrikai partnerekkel, valamint az afrikai kontinens többi részével folytatott tevékenysége között. Hasonlóképpen fontos a Perzsa-öböl és a Vörös-tenger térségével való régióközi együttműködés is. Kulcsfontosságú lesz a regionális szereplőkkel és szervezetekkel – különösen az Arab Ligával, az Afrikai Unióval és az érintett szubregionális csoportokkal – folytatott fokozott együttműködés. Meg kell vizsgálni a változó geometriájú, pragmatikus kezdeményezéseket azok támogatása érdekében, akik hajlandóak továbblépni a közös földközi-tengeri árukkal kapcsolatos együttműködésben. Fokozni fogjuk **éghajlat- és energiadiplomáciai** erőfeszítéseinket kétoldalú és regionális szinten egyaránt.

A partnerországokkal folytatott uniós együttműködés fő eszközei a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (NDICI) és az Európai Fenntartható Fejlődési Alap Plusz (EFFA+) lesznek. Valamennyi fellépés az „első a szakpolitika” elvet fogja követni. A Covid19-világjárványra adott globális reagálás során szerzett sikeres tapasztalatokra építve az EU a terepen is támogatni fogja a közös programozást és az „Európa együtt” kezdeményezéseket. Az Unió ösztönözni fogja az uniós tagállamokat, az európai fejlesztési ügynökségeket és finanszírozási intézményeket, illetve a többi adományozót, hogy a partnerországokkal közösen dolgozzanak ki koherens és egymást kiegészítő megközelítéseket az ágazati prioritásokhoz. A leendő európai fejlesztésfinanszírozási struktúra szintén hozzá fog járulni az uniós erőfeszítések maximalizálásához.

A mediterrán térségre vonatkozó új program – a partnerországokkal és más érdekelt felekkel folytatott konzultációkra⁴⁹ építve – információt szolgáltat a partnerekkel közösen elfogadott kétoldalú politikai keretek előkészítéséhez és az NDICI keretében a 2021-2027 közötti időszakra vonatkozó többéves programozáshoz. A jövőbeli fellépések célba juttatásában a szomszédsgpolitika korábbi programjaiból levont tanulságok is segíteni fognak. A folyamat elősegítésében fontos szerep hárul az uniós küldöttségekre is.

Az NDICI keretében működő Európai Fenntartható Fejlődési Alap Plusz (EFFA+) és innovatív pénzügyi struktúrája lehetővé fogja tenni a **magánszektor beruházásainak bevonását** is, együttműködésben az Európai Beruházási Bankkal (EBB), az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal (EBRD), a tagállami fejlesztési bankokkal és a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel.

Emellett a partnerek 2021–2027-es uniós programokban való részvételének további ösztönzésével és elősegítésével tovább fog erősödni a Földközi-tenger két partja közötti integráció és eszmecsere.

Az EU emellett stratégiai kommunikációját is erősíteni fogja annak érdekében, hogy a földközi-tengeri térségre vonatkozó új program keretében elfogadott intézkedések meglétét tudatosítsa. A Bizottság és a főképviselő közösen fog dolgozni partnereinkkel azért, hogy szilárdabb és támogatóbb keretek jöjjenek létre a véleménynyilvánítás szabadságához, és az egészséges információs környezet is több támogatást kapjon. E megközelítés kulcseleme továbbra is a dezinformáció és a félretájékoztatás elleni intézkedések végrehajtása lesz⁵⁰. Az EU-nak és partnereinek – többek között kapcsolattartási és társadalmi diplomáciai kezdeményezésekkel – a politikai szerepvállalásunk és a helyszíni együttműködési fellépéseink megfelelő láthatóságát is biztosítaniuk kell.

Végezetül: ez a földközi-tengeri térségre vonatkozó program lesz a régióval kapcsolatos politikánk vezérfonala, az EU pedig rendszeresen értékelni fogja az elért eredményeket.

⁴⁹ Közösen elfogadott politikai és gazdasági reformprogramokat és kapcsolódó végrehajtási eszközöket közös dokumentumok, partnerségi prioritások vagy ezzel egyenértékű dokumentumok hoznak létre. A 2021–2027-es időszakra szóló többéves uniós pénzügyi keret szerint a külső segítségnyújtás keretét továbbra is közös dokumentumok fogják képezni.

⁵⁰ A dezinformáció elleni közös cselekvési terv (2018. december 5.), az európai demokráciára vonatkozó cselekvési terv (COM(2020) 790) és a Covid19-világjárvány tapasztalatai alapján az EU stratégiai kommunikációs erőfeszítései az európai értékeken és elveken fognak alapulni.